

Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Житомирський історико-філологічний інститут
регіональних досліджень

ВОЛИНЬ- ЖИТОМИРЩИНА

**Історико-філологічний збірник
з регіональних проблем**

Науковий збірник,
заснований у 1997 р.

23

**Житомир
Вид-во ЖДУ ім. І. Франка
2012**

УДК 82.07
ББК 83.3 (4укр.-4ж)-я5
В67

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Володимир Єршов, доктор філологічних наук,
головний редактор
Віктор Мойсієнко, доктор філологічних наук,
головний редактор
Володимир Білобровець, відповідальний секретар

ЧЛЕНИ РЕДКОЛЕГІЇ:

Петро Білоус, доктор філологічних наук
Іван Вихованець, доктор філологічних наук
Катерина Городенська, доктор філологічних наук
Павло Гриценко, доктор філологічних наук
Василь Німчук, доктор філологічних наук
Ростислав Радишевський, доктор філологічних наук
Микола Сулима, доктор філологічних наук
Олександр Чирков, доктор філологічних наук

Журнал «Волинь-Житомирщина. Історико-філологічний збірник з регіональних проблем» внесено до переліку науково-фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата філологічних наук (Постанова Президії ВАК України від 11.10.2000 р. № 1-03/8. Перереєстровано 01.07.2010 р. № 1-05/5).

Свідоцтво Міністерства юстиції України про державну реєстрацію:
Серія КВ № 12979-1863-Р від 16.07.2007 р.

Контактні адреси редакцій:

*Житомирський державний університет імені Івана Франка.
10031. Житомир, вул. Велика Бердичівська, 40, корп. 4, ауд. 401.
Телефони: (0412) 25-42-64, (0412) 25-24-67.*

© «Волинь-Житомирщина», 2012.

ISSN 2220-7996

ЗМІСТ

Полоністика

Ростислав РАДИШЕВСЬКИЙ
ТОМАШ ПАДУРА – ПОЛЬСЬКО-
УКРАЇНСЬКИЙ ПОЕТ.....

5

Олександр АСТАФ'ЄВ
ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В
ПЕРЕКЛАДІ ЧЕСЛАВА
ЯСТШЕМБЦЯ-КОЗЛОВСЬКОГО...

18

Володимир ЄРШОВ
TERTIUM COMPARATIONIS:
ПРАВОБЕРЕЖНА
ПОЛЬСЬКОМОВНА
ЛІТЕРАТУРА – МІЖ СХОДОМ І
ЗАХОДОМ

42

Людмила РОМАЩЕНКО
ПОВІСТЬ «ГЕТЬМАН МАЗЕПА»
ФРАНЦІШЕКА РАВІТИ-
ГАВРОНСЬКОГО В КОНТЕКСТІ
ПОЛЬСЬКОЇ МАЗЕПАНИ

58

Анна ЦЕТЕРА
І СЛОВА ВМИРАЮТЬ НА
ВУСТАХ: КАЗАННЯ КСЬОНДЗА
ІГНАЦІЯ ГОЛОВІНСЬКОГО НА
ВИБОРАХ У ВОЛИНСЬКІЙ
ГУБЕРНІЙ В 1832 І 1835 РОКАХ
У ЗБІРНИКАХ РУКОПИСІВ
БІБЛІОТЕКИ ЯГЕЛЛОНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ

74

Марія БРАЦКА
МАЛІА ПРОЗА МІХАЛА
ЧАЙКОВСЬКОГО: МІФ –
ІСТОРІЯ – ПАМ'ЯТЬ

86

Світлана БАЙДАЦЬКА
ПРОБЛЕМА ЕМАНСИПАЦІЇ У
РОМАНИ ЮЗЕФА ІГНАЦІЯ
КРАШЕВСЬКОГО
«БОЖЕВІЛЬНА»

98

Ірина РУДЕНКО
ВПЛИВ ІДЕЙ ЗАХІДНОСВ-
РОПЕЙСЬКОЇ ФІЛОСОФІЇ НА
КРИТИЧНІ ПРИНЦИПИ

Вікторія БІЛЯВСЬКА

ПОРТРЕТ ЯК
ТЕКСТУАЛЬНИЙ
ПЕРИФЕРІЙНИЙ РЕФЕРЕНТ
У «МЕМУАРАХ»

Є. ФЕЛІНСЬКОЇ
ВОЛИНСЬКОГО ПЕРІОДУ
ЖИТТЯ

116

Неля ВАРФОЛОМЕЄВА
«MUSA DOMESTICA» В
ЕМІГРАЦІЙНІЙ
ЛІТЕРАТУРНІЙ СПАДЩИНІ
ТОМАША АВГУСТА
ОЛІЗАРОВСЬКОГО

127

Зарубіжна література

Олена ТКАЧУК
МНОЖИННІСТЬ КУЛЬТУР-
НОЇ САМОБУТНОСТІ
ДЖОЗЕФА КОНРАДА

140

Українська література

Олена ЮРЧУК
ЧОЛОВІЧЕ ПОСТКОЛОНІА-
ЛЬНЕ МЕСІАНСТВО (НА
ПРИКЛАДІ РОМАНУ
Є. ПАШКОВСЬКОГО
«ЩОДЕННИЙ ЖЕЗЛ»)

149

Валентина ВАСИЛЮК
ЛІРИКА ОКСАНИ
ЛЯТУРИНСЬКОЇ ТА
ОЛЕКСИ СТЕФАНОВИЧА:
АРХЕТИП ВОЛИНСЬКОЇ
ОСЕНІ

157

Катерина ДЮЖЕВА
ДРЕВЛЯНСЬКИЙ ТРИПТИХ
ЛІНИ КОСТЕНКО

168

Тетяна КЛИМЕНКО
ЖИТОМИРЩИНА НА
СТОРІНКАХ РУСЬКИХ
ЛІТОПИСІВ

180

М. ГРАБОВСЬКОГО 106

Історія культури

Ірина КОПОТЬ

МІЖНАРОДНИЙ ФЕСТИВАЛЬ
«ЖИТОМИРСЬКА МУЗИЧНА
ВЕСНА» ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА
СТЕЦЬОКА В КУЛЬТУРНОМУ
ПРОСТОРІ МІСТА: ФАКТИ ТА
МІРКУВАННЯ 187

Рецензії

Юлія БУЛАХОВСЬКА

ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ
ПОГРАНИЧЧЯ
ЛІТЕРАТУРИ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ
УКРАЇНИ 206

Станіслав ПУЛЬТЕР

ПОЕЗІЯ ПРО ДИВОСВІТ ДОЛІ
(«Дзвонар» Марії Павленко) 210

Володимир ЄРШОВ,

Ольга КОРЖОВСЬКА

МІЖНАРОДНА НАУКОВА
КОНФЕРЕНЦІЯ, ПРИСВЯЧЕ-
НА 200-РІЧЧЮ З ДНЯ
НАРОДЖЕННЯ Ю. І.
КРАШЕВСЬКОГО «УНІВЕР-
СУМ ЮЗЕФА ІГНАЦІЯ
КРАШЕВСЬКОГО» 212

Вітаємо

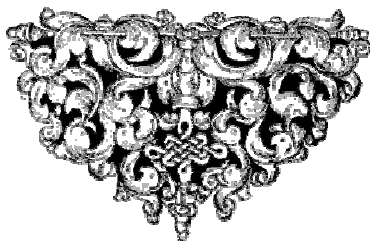
Євгенія ВОЛОЩУК 215

Володимир ЄРШОВ 216

Леонід ЗАКАЛЮЖНИЙ 217

Ярослава ШЕВЧУК 218

Тетяна ПАВЛІНЧУК 219

**Міжнародна наукова конференція,
присвячена 200-річчю з дня народження Ю. І. Крашевського
«УНІВЕРСУМ ЮЗЕФА ІГНАЦІЯ КРАШЕВСЬКОГО**

12 – 15 жовтня 2012 р. у Житомирському державному університеті імені Івана Франка відбулась Міжнародна наукова конференція, присвячена 200-річчю з дня народження Юзефа Ігнація Крашевського, видатного польського письменника, літературна спадщина якого налічує сотні епічних, ліричних і драматургічних творів, а також праць з літературної критики та публіцистики, етнографії та фольклористики, історії та культурології etc., впливового польського та українського громадського та політичного діяча. Понад двадцять років письменник жив в Україні, з яких майже сім у Житомирі.

Організатором Міжнародної конференції виступили кафедра теорії та історії світової літератури (завідувач проф. В. Єршов) Інституту філології та журналістики (директор проф. В. Мойсієнко) ЖДУ ім. І. Франка (ректор проф. П. Саух), Інститут літератури імені Т. Г. Шевченка НАН України (директор академік М. Жулинський), кафедра полоністики (завідувач член-кореспондент Р. Радишевський) Інституту філології Київського національного університету імені Т. Шевченка, завідувач кафедри літератури романтизму (проф. А. Фабіановський) Інституту польської літератури факультету полоністики Варшавського університету, Житомирська обласна Спілка поляків України (голова В. Ляковська-Щур), Національна спілка краєзнавців України (проф. М. Костиця).

Робота наукової конференції відбувалась у формах пленарної сесії та засідань трьох наукових секцій, які проходили протягом трьох днів. На урочистому засіданні, яке відбулось за головування проф. В. Єршова, що проходило у конференц-залі університету, з привітальним словом до учасників звернувся генеральний консул Республіки Польщі у Вінниці К. Свідерек, а також проректор з наукової роботи університету професор Н. Сейко, директор Інституту філології та журналістики професор В. Мойсієнко, голова Житомирської обласної Спілки поляків України В. Ляковська-Щур. На пленарній сесії виступили академік НАНУ М. Жулинський з доповіддю «Парадигма „іншого” у творчості Ю. І. Крашевського», директор Інституту Інтердисциплінарних та порівняльних досліджень «Схід – Захід» Інституту польської філології Бялостоцького університету професор Я. Лавський з доповіддю «J. I. Kraszewski A. D. 2012 w opiniach polskich i zagranicznych badaczy. Wokół jubileuszowej ankiety o pisarzu», член-кореспондент НАНУ Р. Радишевський з доповіддю «Ю. І. Крашевський: діалоги з Україною»; професор кафедри ангелістики Варшавського університету А. Цетера з доповіддю «O przyjaźni z Szekspirem w tle: korespondencja J. I. Kraszewskiego i

I. Hołowińskiego».

У конференц-залі університету була організована виставка польськомовних раритетів, які зберігаються у фондах університетської бібліотеки, та книг ювіляра різними мовами та різних років видання (директор бібліотеки ЖДУ ім. І. Франка – к.п.н. Б. Ренькас).

На секційних засіданнях у виступах провідних вчених Польщі та України було звернуто увагу на стан розвитку крашевськознавства у літературознавчих та мовознавчих дослідженнях, серед яких провідні науковці дослідили проблематику взаємозв'язків творчості Ю. І. Крашевського і В. Гамбровича (докт. габ. А. Чайковська, Академії ім. Я. Длugoша в Ченстохові), реінтерпретацію структури роману «Шалена» (докт. гуманістики А. Яніцька, Бялостоцький університет), особливості портретних характеристик в історичному романі «Мачуха» (доц. О. Цивкач, Прикарпатський НУ ім. В. Стефаника), урбаністичний простір Ю. І. Крашевського (докт. габ. Г. Борковська, Інституту літературних досліджень ПАН), особистість Ю. І. Крашевського як колекціонера та видавця (докт. габ. Й. Краузе-Карпінська, Інституту літературних досліджень ПАН), виявлення моделей оповідності митця художнього слова (доц. М. Брацка, КНУ ім. Т. Шевченка), взаємозв'язки Г. Запольської та Ю. І. Крашевського (доц. Л. Зелінська, НУ «Острозька академія»), слов'янські старожитності в художньому зображенні Ю. І. Крашевського (проф. Т. Черниш, КНУ ім. Т. Шевченка), Ю. І. Крашевського між Сходом і Заходом (проф. В. Єршов, ЖДУ ім. І. Франка), мову творів видатного польського письменника (докт. габ. А. Брацкі, КНУ ім. Т. Шевченка), особливості польського «тексту» у творчості К. Паустовського (проф. Л. Ромашенко, Черкаський НУ ім. Б. Хмельницького), вияв контактних та типологічних зв'язків Ю. І. Крашевського та І. Тургенева (доц. Г. Соболевська, ЖДУ ім. І. Фрнака), руссоїстські мотиви в повістях видатного волинянина (доц. Г. Бондаренко, ЖЛУ ім. І. Фрнака), антинігілістичні паралелі в дискурсах «Бісів» Ф. Достоевського, «Шаленої» Ю. І. Крашевського та «Нігілістів» В. Гонсьоровського (доц. О. Янішевський, НТУ «Київський політехнічний інститут»), особливості жанру літературної казки у творчій спадщині письменника (ст. викл. З. Ржевська, ЖДУ ім. І. Фрнака), реінтерпретацію історичних подій у творчості Ю. І. Крашевського та Є. Івановського (І. Савіцький, Городківська ЗОШ Андрушівського р-ну Житомирської обл.), театр Ю. І. Крашевського (докт. габ. Я. Коморовський, Варшавська театральна академія, Інститут мистецтв ПАН), київське зібрання малюнків письменника (докт. гуманістики К. Чайковський, Академії ім. Я. Длugoша в Ченстохові), розкриття міфологеми Твардовського в однойменній повісті Ю. І. Крашевського (проф.

О. Астаф'єв, КНУ ім. Т. Шевченка), проблематика «Ładowej pieczary» Ю. І. Крашевського (докт. гуманістики М. Лул, Бялостоцький університет), культурно-освітній проект «Ю. І. Крашевський і Житомир» (доц. Н. Місяць, ЖДУ ім. І. Фрнака), організація часопростору в романі Ю. Крашевського «Старий переказ» (доц. Н. Астрахан, ЖДУ ім. І. Фрнака), реінтерпретація часопростору роману «Графиня Козель» Ю. І. Крашевського (ас. О. Коржовська, ЖДУ ім. І. Фрнака), проблеми ретроспекції житомирського простору в польській мемуаристиці (ас. В. Білявська, ЖДУ ім. І. Фрнака), польська література в літературно-критичному дискурсі київських неокласиків (асп. Н. Котенко, НУ «Києво-Могилянська академія»).

12 жовтня відбулася екскурсія до Музею старожитностей ЖДУ (завідувач М. Масловська). Цього ж дня учасники відвідали концерт-доповідь Е. Гілевич та кандидата мистецтвознавства І. Копоть «Польська музика України: доба романтизму» Заслужаного колективу польської культури Камерного ансамблю імені І. Добжинського, який проходив у Житомирський музичній школі № 1 ім. Б. Лятошинського.

13 жовтня гості та учасники конференції відвідали Житомирську обласну філармонію, де проходили урочистості XVIII Міжнародного фестивалю польської культури «Веселка Полісся», присвячений 200-річчю з дня народження Ю. І. Крашевського.

14 жовтня відбулася екскурсія «Житомир Ю. І. Крашевського» (лектор-екскурсовод В. Єршов), під час якої учасники побачили дім Ю. І. Крашевського, гімназію, будинок колишнього театру та пройти стежками, якими колись ходив видатний ювіляр.

15 жовтня у Київському Р. Радишевського «Юзеф Ігнацій Крашевський: діалоги з Україною». На підсумковому засіданні, яке також відбулося у жовтому корпусі КНУ, було прийнято звернення учасників конференції до крашевськознавців, полоністів, громадськості всіх країн, а також до керівників обласної та міської влади.

Учасники конференції відзначали високий рівень організації та проведення Міжнародної ювілейної конференції, високий науковий рівень доповідей, необхідність подальшої координації досліджень та обміну отриманими результатами. Учасники ювілейних торжеств сподіваються, що проведення конференцій такого масштабу та рівня стануть традиційним та приємними подіями як у науково-культурному житті Житомирського державного університету, так і всіх науковців Польщі та України.

В. Єршов, О. Коржовська.